

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΝ

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

Ο

ΓΟΡΔΙΟΣ ΔΕΣΜΟΣ

ΧΡΗΣΤΟΥ Γ. ΓΟΥΓΟΥΣΗ

1915

ΕΚΔΟΤΑΙ:
ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ
Μ. ΤΡΙΑΝΤΗΦΥΛΛΟΥ & Σας
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Ὁδὸς Βενιζέλου Ἀριθ. 97

ΚΩΝΣΤ. ΚΟΥΡΗΔΟΥ

(Υπερμαχικός Ιστορικός)

ΣΕΛΙΔΕΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΛΙΟΡΚΙΑΝ ΤΗΣ ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Αἱ ἐπιδρομολογίαι ἤρχισαν ἀμέσως κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ Ὀκτωβρίου. Καί χωρίς νὰ τὸ περιμένῃ κανεὶς, εἰς διάστημα ὀλίγου μόνον ἡμερῶν τὰ Τουρκικὰ συντάγματα, τὰ παρατεταγμένα κατὰ μῆκος τῶν Τουρκοβουλγαρικῶν συνόρων, τὸ ἓνα κατόπιν τοῦ ἄλλου ἀφῆκαν τὰ ὄχυρά τινά των καὶ κατέβηκαν εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Θράκης. Ὀλίγιστα ἐκ τῶν ταγμάτων ἐπέβησαν τὰ σύγγραμμα καὶ ἤλθον διὰ νὰ ἐπισχύσουν τὸν στρατὸν τοῦ ἐπερχομένου μέσῃ ἀπὸ τὰ φημισμένα φρούρια τῆς Ἀδριανουπόλεως τὴν Βουλγαρικὴν ἐπίθεσιν. Τὰ ἄλλα ἀπεσύσθησαν πρὸς τὴν Γαλιπολίαν, τὴν Χάρσαν καὶ τὰς Σαράντα-Ἐκκλησίας.

Οἱ Βούλγαροι δὲν ἤργησαν καὶ πολὺ νὰ συγκεντρωθῶν πρὸ τῆς πόλεως τοῦ Ἀδριανοῦ καὶ ν' ἀρχίσουν τὰς ἐπιμόρους ἐπιθέσεις κατὰ τὸν φρούριόν της. Αἱ ὀφίδες ἐσφύριζον δαιμονιοδῶς καὶ ἐσκοροποῦσαν τὴν φρίξιν καὶ τὸν θάνατον εἰς τὰς τάξεις τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ, ὅστις ἀπὸ τὰς πρώτας ἀρχαῖαι ἡμέραις ἐκλονίσθη καὶ ἤρρισε νὰ χάσῃ τὸ ἠθικόν του. Καὶ εἶχον δίκαιον οἱ Τούρκοι, διότι ἀπὸ τὰς 80 χιλιάδας στρατοῦ, ὅστις εὗρισκετο παρατεταγμένος εἰς τὴν Ἀδριανουπόλιν, μόνον αἱ 20 χιλιάδες ἦσαν ἀξιόμαχοι. Οἱ λοιποὶ δὲν ἦσαν στρατιῶται, ἦτο ἓνα σωστὸ ἀνθρωπομιζῶμα ἀπὸ ἐξηρημένους διὰ σωματικὴν ἀνικανότητα, ἀπαλλαγέντας, μονογενεῖς, ἐθνοφρονεοῦς, ἐφεδρους τῆς ἐθνοφρονῶς καὶ γηραλέους. Εἰς πολλὰ μάλιστα τάγματα ὑπηρέτων ὡς στρατιῶται πατῆρ καὶ υἱὸς καὶ ἐν γένει ὑπῆρχον ἀναρίθμητοι ἀνθρώποι τῶν δὲν ἤξευραν τὴν χρῆσιν τοῦ ὅπλου. Καὶ σὲ τέτοια χάλια εὗρισκοντο τὰ περισσότερα τάγματα, τὰ ἐποῖα ὑπὸ τὰς συνθήκας αὐτὰς διετίχθησαν

δυσκολίᾳ, γενικευθεῖσα εἰς ὅλα τὰ σωματικά. Ἐπιστεῖθη μάλιστα πρὸς πικρίαν, ὅτι οἱ Βούρκοι θὰ εἰσέρχοντο πάλιν ὄρθρῳ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐξείνην εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν. Κατὰ τὴν ὅλαν περιόδον, τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἐγκλίσιος τοῦ Στ' αἰσίου ἐνόησεν εἰς τὸν φορισμένον καὶ ἀπώλητον κήρυκα, ὅτι μετὰ τὸν ἐμπολέμου συρτήθ' ἀνακοχή.

Ἄλλ' ἀκέρβος τότε εἰς τὰ νοσοκομεία ἐπεκοίται ἀσυνήθως πόντος, ὡς ἀπώτεσμα τῆς προσηθείας ἐξείνης φορέας ἀνεμύσσεως. Ἐκπῆσι δὲ αὐτῶν καὶ ἀπεπλήθη ἀτυχῶν τραυματικῶν ἐσθάρων εἰς ὅλα τὰ νοσοκομεία καὶ οἱ ἱατροὶ, ἀφῆνται ἐν καταπεπυμένῳ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας προσέφερον τὰς ἀπερσιὰς τὸν εἰς τοὺς πληγόμενους...

* *

Μετὰ τὸν πληγόμενον, τοὺς ὁποίους ἐνοσήμερον ἐπ' εὐθείᾳ μου εἰς δύο θαλάμους, εἴλυσε τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν συμπάθειάν μου πρὸς ἑαυτοὺς Τούρκους, καταγόμενος ἀπὸ πληγῆς χειρὸς, τὸ Φιζλή. Κτισμένο τὸ Φιζλή ἐπὶ λαφύρου ὄρθρου καταπέταται εἰς τὸ βάθος κατακρίτων καὶ χωματωτάτων κλιτύων, διατρεφὲς ἀκίνητῃ τὴν ἀνομιαν πρὸς μὲν μεγαλείου μετὰ ἐπιβλαστικὰς ἐπιπέσεις τοῦ Βυζαντινοῦ φρουρίου, τὸ ὁποῖον ἐδόξασε ἡ τιμημένη καὶ σεληνίζουσα μοῦρφη τοῦ στρατηλάτου Τσιμισίη.

Ἐξίνασε τὸ ἐνδιαφέρον μου ὁ πληγόμενος αὐτός, διότι ἔφερε ἐπὶ τραύματα, ἐκ τῶν ὁποίων ἓν σοβαρὸν εἰς τὴν κοιλίαν καὶ ἄλλο διαμπερές εἰς τὸ ἡσυχώτατον στήθος του εἴλυσσε δὲ τὴν συμπάθειάν μου διὰ τὴν ἀταπάρησιν καὶ ἀπάθειαν εἰς τὴν ἐπέμβασιν τῆς χειρονομητικῆς σιμύης. Τὸ πρόσωπόν του ἦτο πάντοτε ἄλωρον καὶ μεϊδίωμα γλυκύτατον ἐπλανᾶτο εἰς τὴν μοῦρφη του.

— Γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, μ' εἶπε μίαν ἡμέραν, ἂν ποῖζεται, γιὰτὸ νὰ ζήσω, σὲ παρακαλῶ νὰ μὴ μείνω σακάτης. Νημφεῖθρα μόνος πρὸ τεσσάρων μηνῶν καὶ δὲν θέλω νὰ ἐπιστρέψω στὸ σπῆτή μου σακάτης καὶ ἀγίανος. Προτιμῶ τὸν θάνατον...

Ἐγνοία σου, Ὅσιμάν, μετὰ ἓνα μῆνα τὸ πολὺ θὰ εἶσαι ἐντελῶς καλά, χωρὶς νὰ φαίνεται ὅτι ἐπληρώθης...

* *

Ἀπὸ τὴν ἐποχὴν ἐξείνην ἐπέρασαν δύο περίου μῆνες. Ἡ ἀνεκοχή ἐτλησάξε νὰ τελειώσῃ. Τί συνέβαινε εἰς τὸ ἀπέραντον

δυσκολίᾳ, γενικευθεῖσα εἰς ὅλα τὰ σωματικά. Ἐπιστεθεὶς μάλιστα πρὸς πειρήν, ὅτι οἱ Βούγγαιοι θὰ εἰσέρχοντο πάλιν ὀφθαλμῶν κατὰ τὴν ἡμέραν ἐξείνην εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν. Κατὰ τὴν αὐτὴν παραδόξου, τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἐγκλίσιος τοῦ Στ' αἰσίου ἐγκύβησεν εἰς τὸν φορισμένον καὶ ἀπώλητον κλῆρον, ὅτι μετὰ τὸν ἐμπολέμου συνηθὺ ἀνασχολή.

Ἄλλ' ἀκέρβος τότε εἰς τὰ νοσοκομεία ἐπεκομῆται ἀσυνήθως πύγαι, ὡς ἀπώτεσμα τῆς προσηθείσης ἐξείνης φορέως ἀσχετοῦστος. Ἐκμητὶ ἀλοκλήρια καὶ ἀλεπούλλα ἀπυγὸν τριμητικὸν ἐξ ἑαυτὸν εἰς ὅλα τὰ νοσοκομεία καὶ οἱ ἰατροὶ, ἀφροντοὶ καὶ καταπεπονημένοι ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας προσέφερον τὰς ἀπερσῆσιν τὸν εἰς τοὺς πληρωμένους . . .

* *

*

Μετὰ τὸν πληρωμένον, τοὺς ὁποίους ἐνοσημένον ἔπ' εὐθύρην μου εἰς δύο θαλάμους, εἴλυσεν τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν συμπάθειάν μου πρὸς ἑαυτοῦς Τούτονος, καταγόμενος ἀπὸ πληγῆς χειρὸς, τὸ Φιζλή. Κτισμένο τὸ Φιζλή ἐπὶ λαφύρου ὀφθαλοῦ τρυπᾶται εἰς τὸ βάθος κατακρίτων καὶ γραμικωτάτων κλιτύων, διατρεφὲ ἀκίνητὴ τὴν ἀνοήτως περασμένου μεγαλείου μετὰ ἐπιβλαστικὰς ἐπιλάσεις τοῦ Βυζαντινοῦ φρουρίου, τὸ ὁποῖον ἐδόξασε ἡ τιμημένη καὶ σεληνίζουσα μοῦρφή τοῦ στρατηλάτου Τσιμισῆ.

Ἐξίνας τὸ ἐνδιαφέρον μου ὁ πληρωμένος αὐτός, διότι ἔφευγε ἐπὶ τραύματα, ἐκ τῶν ὁποίων ἔν σοβαρὸν εἰς τὴν κοιλίαν καὶ ἄλλο διαμπερὲς εἰς τὸ ἠσθητικώτατον στήθος του εἴλυσεν δὲ τὴν συμπάθειάν μου διὰ τὴν ἀνταπάρῃσιν καὶ ἀπάθειαν εἰς τὴν ἀπέμβασιν τῆς χειρονομικῆς σιμῆς. Τὸ πρόσωπόν του ἦτο πάντοτε ἄλωρον καὶ μειδίαμα γλυκύτατον ἐπλανᾶτο εἰς τὴν μοῦρφήν του.

— Γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, μ' εἶπε μίαν ἡμέραν, ἂν ποῦζεται, γιὰτὸ νὰ ζήσω, σὲ παρακαλῶ νὰ μὴ μείνω σακάτης. Νημφεῖθρα μόνος πρὸ τεσσάρων μηνῶν καὶ δὲν θέλω νὰ ἐπιστρέψω στὸ σπῆτή μου σακάτης καὶ ἀγίκανος. Προτιμῶ τὸν θάνατον. . .

Ἐγνοία σου, Ὅσιμάν, μετὰ ἕνα μῆνα τὸ πολὺ θὰ εἶσαι ἐντελῶς καλά, χωρὶς νὰ φαίνεται ὅτι ἐπληρώθης . . .

* *

*

Ἀπὸ τὴν ἐποχὴν ἐξείνην ἐπέρασαν δύο περίπου μῆνες. Ἡ ἀνεσχοχὴ ἐτλησάξε νὰ τελειώσῃ. Τί συνέβαινε εἰς τὸ ἀπέραντον

ρας πρὸ τοῦ γάμου του. Στὴν ἀγορὰ ἤτο φημιμένον μικρὰ γυναικὴ ἢ ὅποια τὸν ἐπληροφόρει, ὅτι οἱ γονεῖς του εἶνε σκώη, ἢ μικρὰ ἀδελφὴ του εἶνε καὶα καὶ ὅτι ἡ προσφιλιὰς του σύζυγος καὶα στήν θυγατρὴν της καὶ με τιμὴν ἀζημίδοτον καὶ ἐξηραλισμένην ἔπο τὴν προστάσιαν τοῦ καλοῦ καὶ γενναϊόφρονος ἐκείνου Βουλγαροῦ στρατιώτου, ὅστις εἶχεν ἀρήσει καὶ αὐτὸς ὑπὸ τὰς ἰδίας πυγμῆ-
 κας τὴν νεαρὰν σύζυγόν του εἰς τὴν πατριζὴν ἐστῆαν.

Αὐτὸ δίκονα θεοσιότατα καὶ εὐλοκινέστατα ἔφρασαν ἀπὸ τὰ εὐγνωμόνα μῆτια τοῦ ἀποσιμήτου ὑπερσλιστοῦ τοῦ πατοῦ ἐδά-
 φους. Ὁμοίως κατόπιν με ἀνυπόκριτον ἐνθουσιασμιόν, ἐνεργα-
 λιστῆ καὶ ἠσπᾶσθη τὸν γενναϊόφρονα καὶ εὐγενῆ ἀντίπαλον.

Ποῖος θὰ διᾶχρισθῆ, ὅτι δὲν ὑπᾶρξουν καὶ τίμοι ἀνίθρο-
 ποι εἰς τὰς τάξεις τῶν ἐχθρῶν καὶ ὅταν ἀκῆρα αὐτοὶ εἶνε Βουλγαροί:

ΝΤΟΜΟΥΣ ΣΟΚΑΚ

Οἱ Τούρκοι ἄλλοτε ἠμπόδιζον εἰς τοὺς Χριστιανοὺς τὴν πώλησιν χοιρινοῦ κρέατος, ἐπιτρέποντες εἰς αὐτοὺς μόνον τὴν κρουσιὰν αὐτοῦ πώλησιν. Ἀλλοίμονον εἰς ἐκεῖνον ὅστις ἐτόλμα νὰ πωλήσῃ ἢ νὰ φέρῃ τεμάχιον εἰς μέρος ὅπου ἤτο δυνατόν νὰ τὸν ἴδωσιν οἱ ὀθωμανοί! θὰ ἐξυλαροφτόνετο ἀλύπητα. Διὰ τὸν λόγον λοιπὸν τοῦτον ἡ πώλησις ἐγένετο ἐντὸς τῶν ἐκκλησιῶν, ἢ τῶν σιενῶν ὁδῶν τῶν εἰς τὰς περιοχὰς τῶν εὐρισσομένων. Τὸ μέρος τοῦτο ἐλέγετο ἀπὸ τῶν ὀθωμανῶν Ν τ ὀ μ ο ὺ ς Σ ο κ ᾶ κ (ὁδὸς χοῖου), εἰς τοιαύτην δὲ ὁδὸν οὔτε κατόρουν, οὔτε διήρχοντο ἐκεῖθεν.

Μία τοιαύτη ὁδὸς διετήρησε καὶ μέχρι σήμερον τὴν ὀνομασίαν της, εἰ καὶ ὁ λαὸς μετέτρεψεν αὐτὴν ἀπὸ Ν τ ο μ ο ὺ ς Σ ο κ ᾶ κ εἰς Ν τ ο υ ρ μ ο ὺ ς Σ ο υ κ ᾶ κ. Ἡ ὁδὸς αὕτη εὐρίσκετο ἄλλοτε εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Ἁγ. Σοφίας, νῦν δὲ εἶνε πάροδος ἀγορᾶ ἀπὸ τὴν ὁδὸν Βασιλέως Καρόλου καὶ λήγει εἰς τὴν διασταύρωσιν ὁδοῦ Βασιλέως Πέτρου, καὶ Ἰσαύρων. Οἷα θὰ ἤτο ἡ περιοχὴ τῆς Ἁγίας Σοφίας εὐκόλως δύναται τις νὰ φαν-
 τασθῆ. Εἰς τὸ ἔργον λοιπὸν οἱ ἀρμόδιοι.

ρας πρὸ τοῦ γάμου του. Στὴν ἀγορὰ ἤτο φημιμένον μικρὰ γυναικὴ ἢ ὅποια τὸν ἐπληροφόρει, ὅτι οἱ γονεῖς του εἶνε σκώη, ἢ μικρὰ ἀδελφὴ του εἶνε καὶα καὶ ὅτι ἡ προσφιλιὰς του σύζυγος καὶα στὴν θυγατρὴν της καὶ μετὰ τὴν ἀνηλίδοτον καὶ ἐξηραλισμένην ὑπὸ τὴν προστάσιάν του καλοῦ καὶ γενναϊόφρονος ἐκείνου Βουλγαροῦ στρατιώτου, ὅστις εἶχεν ἀρήσει καὶ αὐτὸς ὑπὸ τὰς ἰδίας πυλῆ-
 κας τὴν νεαρὰν σύζυγόν του εἰς τὴν πατριζὴν ἐστίναν.

Αὐτὸ δίκονα θεοριότατα καὶ εὐλοκινέστατα ἔφρασαν ἀπὸ τὰ ἐγγνώμονα μῖατα τοῦ ἀποσιμήτου ὑπερσλιστοῦ τοῦ πατοῦ ἐδά-
 φους. Ὁμοίως κατόπιν μετὰ ἀνυπόκριτον ἐνθουσιασμὸν, ἐνεργα-
 λιστῆ καὶ ἠσπᾶσθη τὸν γενναϊόφρονα καὶ εὐγενῆ ἀντίπαλον.

Ποῖος θὰ δι᾽αχρισθῆ, ὅτι δὲν ὑπάρχουν καὶ τίμοι ἀνίθρο-
 ποι εἰς τὰς τάξεις τῶν ἐχθρῶν καὶ ὅταν ἀκούη αὐτοὶ εἶνε Βουλγαροί:

ΝΤΟΜΟΥΣ ΣΟΚΑΚ

Οἱ Τούρκοι ἄλλοτε ἠμπόδιζον εἰς τοὺς Χριστιανοὺς τὴν πώλησιν χοιρινοῦ κρέατος, ἐπιτρέποντες εἰς αὐτοὺς μόνον τὴν κρουσιάν αὐτοῦ πώλησιν. Ἄλλοίμονον εἰς ἐκείνον ὅστις ἐτόλμα νὰ πωλήσῃ ἢ νὰ φέρῃ τεμάχιον εἰς μέρος ὅπου ἤτο δυνατόν νὰ τὸν ἴδωσιν οἱ ὀθωμανοί! θὰ ἐξυλαροφτόνετο ἀλύπητα. Διὰ τὸν λόγον λοιπὸν τοῦτον ἡ πώλησις ἐγένετο ἐντὸς τῶν ἐκκλησιῶν, ἢ τῶν σιενῶν ὁδῶν τῶν εἰς τὰς περιοχὰς τῶν εὐρισσομένων. Τὸ μέρος τοῦτο ἐλέγετο ὑπὸ τῶν ὀθωμανῶν Ν τ ὀ μ ο ὺ ς Σ ο κ ᾶ κ (ὁδὸς χοῖου), εἰς τοιαύτην δὲ ὁδὸν οὔτε κατόρουν, οὔτε διήρχοντο ἐκεῖθεν.

Μία τοιαύτη ὁδὸς διετήρησε καὶ μέχρι σήμερον τὴν ὀνομασίαν της, εἰ καὶ ὁ λαὸς μετέτρεψε ἀπὸ Ν τ ο μ ο ὺ ς Σ ο κ ᾶ κ εἰς Ν τ ο υ ρ μ ο ὺ ς Σ ο υ κ ᾶ κ. Ἡ ὁδὸς αὕτη εὐρίσκετο ἄλλοτε εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Ἁγ. Σοφίας, νῦν δὲ εἶνε πάροδος ἀγορᾶ ἀπὸ τὴν ὁδὸν Βασιλέως Καρόλου καὶ λήγει εἰς τὴν διασταύρωσιν ὁδοῦ Βασιλέως Πέτρου, καὶ Ἰσαύρων. Οἶα θὰ ἤτο ἡ περιοχὴ τῆς Ἁγίας Σοφίας εὐκόλως δύναται τις νὰ φαν-
 τασθῆ. Εἰς τὸ ἔργον λοιπὸν οἱ ἀρμόδιοι.